

Norrköping 2022-09-29

Till Havs- och vattenmyndigheten

Yttrande om vägledning om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav Dnr 02248-2022

Vägledningen syftar till att ge underlag och grund för enhetlig hantering av beslut om de undantag som kan (och ska) göras i enlighet med vattenförvaltningsförordningen och därmed EU:s vattendirektiv.

Riksdagen och regeringen har tydligt uttalat att synen på vattenlandskapen och vattenförvaltningen ska omfatta alla värden, verksamheter och intressen i vattenlandskapen, inom ramen för vad som medges av vattendirektivet och som krävs i Europeiska landskapskonventionen (ELK) och Århuskonventionen. Hit hör bland annat kulturmiljön och människors identitet, förankring och livsmiljö. Idag är så inte fallet.

Detta kräver att

- Utrymmet för undantag utnyttjas fullt ut och betydligt tydligare skrivningar görs om detta. Sverige avviker här starkt från alla andra medlemsstater i EU (utom Finland) genom att inte ha förklarat mer än 3 % av vattenförekomsterna som kraftigt modifierat vatten (KMV). Medeltalet är 14 %. Detta är inte acceptabelt.
- Kulturmiljökompetensen stärks hos vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och andra berörda. Idag råder en stark obalans gentemot naturvärden.
- Det finns ett fullgott och jämbördigt underlag för såväl natur- som kulturmiljö, underlag både vad gäller enskilda anläggningar och miljöer och större, jämförande sammanställningar av olika typer av anläggningar, regioner och nationellt.
- Tidsplaner för omprövning utformas så att ett sådant underlag kan tas fram.
- Att den småskaliga vattenkraften KMV-klassats. Här finns stora, månghundraåriga kulturvärden liksom känsliga livsmiljöer i stora och små samhällen. Det är också en fråga om sårbarhet och försörjning vid kriser, liksom elpriser och brist på el.
- Stöd ges till ägare av småskaliga vattenkraftverk och andra kulturhistoriskt värdefulla anläggningar vid vatten för att ta fram nödvändigt underlag för bedömningarna. Orimliga kostnader drabbar idag enskilda ägare, hembygdsföreningar och andra.

VhN vill mot bakgrund av dels de återkommande rapporterna om torra och låga grundvattennivåer, men även översvämningar, dels kriget mot Ukraina understryka behovet av att vattenflödena kan regleras så att vattnet inte okontrollerat och snabbast möjligt rinner ut i havet, och vikten av lokal kraftproduktion i händelse av kris.

Om Vattenhistoriskt Nätverk

Vattenhistoriskt nätverk (VhN) bildades 2018 och samlar nationella organisationer för att synliggöra och värna kulturmiljön och kulturarvet, sociala värden och människors livsmiljö i svensk vattenförvaltning.

I nätverket ingår ArbetSam, Europa Nostra Sverige, ICOMOS Sverige, Sveriges Hembygdsförbund, Stödföreningen för småskalig vattenkraft, Svensk Vattenkraftsförening, Svenska Byggnadsvårdföreningen och Svenska industriminnesföreningen. Nätverket stöds även av Kulturmiljöfrämjandet och Sveriges Jordägarförbund. Arbetets museum är sammankallande.

Nätverket samlar nationella organisationer som berörs av den svenska vattenförvaltningen i syfte att synliggöra och påvisa värdefullt kulturarv i dessa miljöer. Vi samverkar och driver opinion kring regelverk och beslut som påverkar förutsättningarna för kulturarvet, livsmiljön och rekreativmiljön i den svenska tillämpningen av EU:s vattendirektiv. Nätverket ska vara ett gemensamt forum för att skapa förutsättningar att på bästa sätt bevara och utveckla kulturarv vid vatten.

Nätverket arbetar för en helhetssyn där kulturmiljön vägs in på samma sätt och på likvärdig grund som naturmiljön och andra intressen. Vi vill medverka till konstruktiva lösningar till gagn för både kultur- och naturmiljö och för att ta tillvara befintliga resurser i en hållbar samhällsutveckling.

Nätverket är den största sammanslutningen av miljöorganisationer i landet med cirka 4000 föreningar och 500 000 medlemmar.

För Vattenhistoriskt Nätverk

Helena Törnqvist